

Національний
банк України

Поточний стан та тенденції страхового ринку

16 листопада 2023 року

Страховики vs Банки

Банки

- Ключова невизначеність - у **Активах** (кредитах)
- Драйвер прибутку – **процентний спред**.
- Приймають на себе **фінансові ризики**

Страховики

- Ключова невизначеність - у **Пасивах** (страхових зобов'язаннях)
- Драйвер прибутку – **коректна оцінка ймовірностей** та диверсифікація
- У структурі ризиків переважає **андерайтинговий**

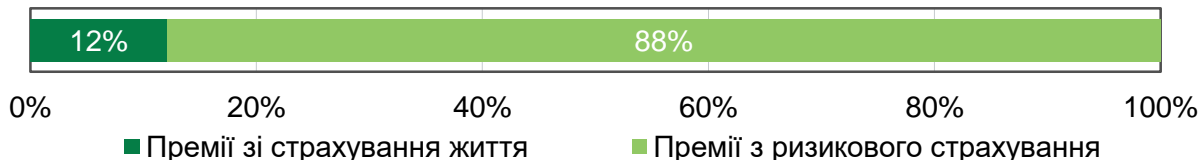
- Формують **резерви для покриття очікуваних збитків** від ризиків на основі оцінки ймовірностей настання несприятливих сценаріїв
- **Капітал** виконує функцію буферу для **поглинання неочікуваних збитків** від ризиків та має відповідати регулятивним вимогам
- **Управління ризиками** є основою діяльності.

Life vs Non-life

- Ризикове страхування та страхування життя розділяють як при аналізі, так і у регулюванні. Це пов'язано з різною природою ризиків цих двох сегментів.

	Ризикове страхування	Страхування життя
Термін договорів	<ul style="list-style-type: none">Близько 1 року	<ul style="list-style-type: none">Здебільшого довгострокові
Премії	<ul style="list-style-type: none">Переважають сплачуються один раз	<ul style="list-style-type: none">Сплачуються періодично впродовж дії договору
Виплати	<ul style="list-style-type: none">Виплачуються однією сумою	<ul style="list-style-type: none">Можуть виплачуватись як однією сумою, так і періодично впродовж певного терміну
Поведінка споживачів	<ul style="list-style-type: none">Можуть легко замінити страховика через короткий термін договорів	<ul style="list-style-type: none">Прив'язані до страховика, розрив договору лише з втратами
Інвестиційна політика	<ul style="list-style-type: none">Переважають короткострокові, ліквідні та низькоризикові інвестиції	<ul style="list-style-type: none">Наявні довгострокові активи, наявний помірний апетит до ризиків

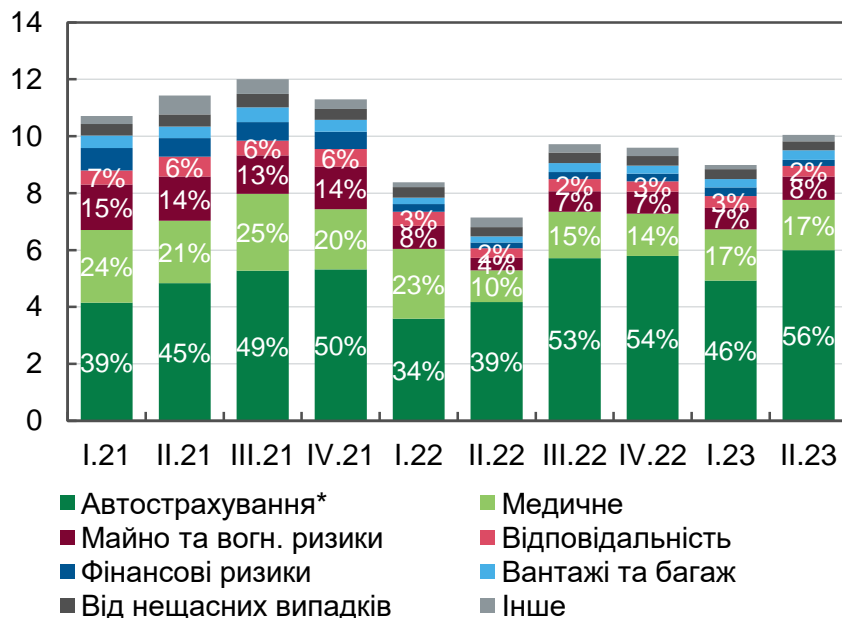
Структура премій за сегментами у 2022 р.

Премії ризикового сегменту поки не відновились повністю

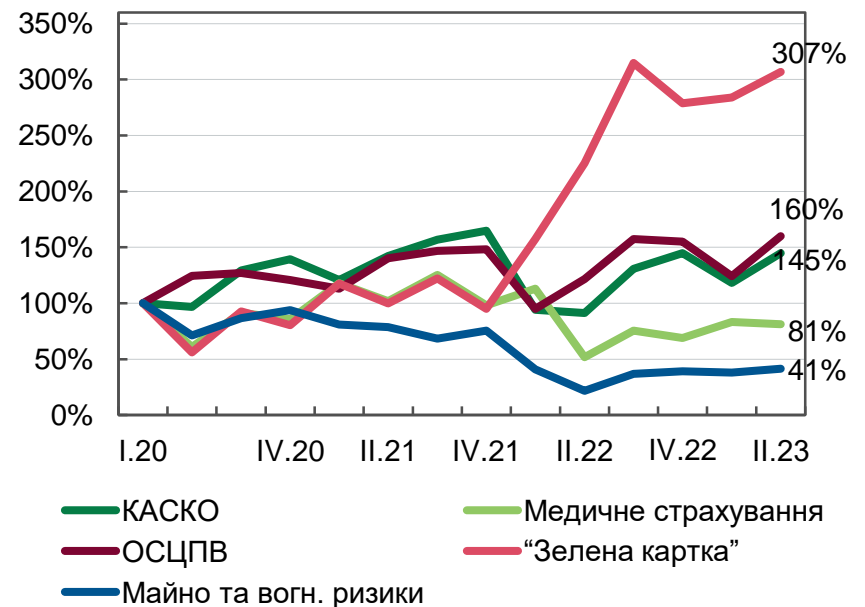
- У ризиковому сегменті традиційно домінує автостраховання (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка»). Воєнні зміни на ринку лише посилили тренд до збільшення частки моторних видів у преміях.
- Через виїзд значної кількості громадян за кордон відбувся бум страхування за «Зеленою картою». Інші види або відновлюються нестабільно, або стагнують.

Структура страхових премій за основними ризиковими видами страхування, млрд грн

Джерело: НБУ

Страхові премії за найпоширенішими ризиковими видами страхування, I квартал 2020 року = 100%

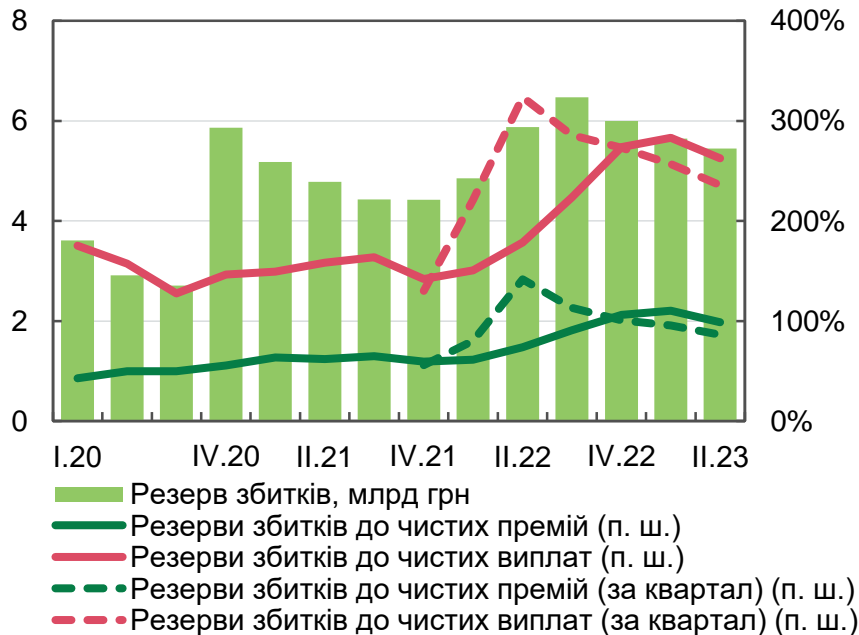

Джерело: НБУ

Зменшення резервів збитків ризикових страховиків відбувається через поживлення виплат

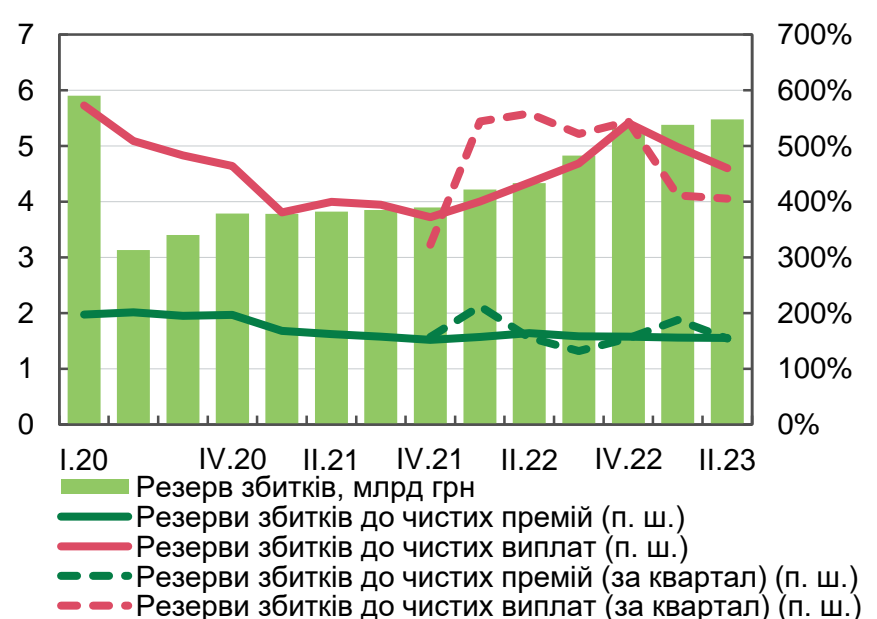
- Резерви збитків за добровільними видами страхування значно зросли на початку повномасштабного вторгнення через складнощі у врегулюванні страхових виплат, проте з усуненням цих складнощів почали повертатись до свого довоєнного рівня.
- Основним чинником зростання резервів збитків за обов'язковими видами було збільшення обсягів страхування.

Показники резервування добровільного страхування

Джерело: НБУ

Показники резервування обов'язкового страхування

Джерело: НБУ

Показники операційної діяльності страховиків

- Коефіцієнт збитковості (Loss ratio, LR) відображає ефективність андеррайтингу. Відношення втрат від реалізації страхових подій до доходу страховика. Менше – краще.

$$\text{Loss ratio} = \frac{\text{Страхові виплати} + \Delta \text{Резерви збитків}}{\text{Зароблені премії}}$$

- Expense ratio (ER) показує скільки адміністративних витрат несе страховик щоб заробити одиницю премії. Менше – краще.

$$\text{Expense ratio} = \frac{\text{Витрати на ведення страхової діяльності}}{\text{Зароблені премії}}$$

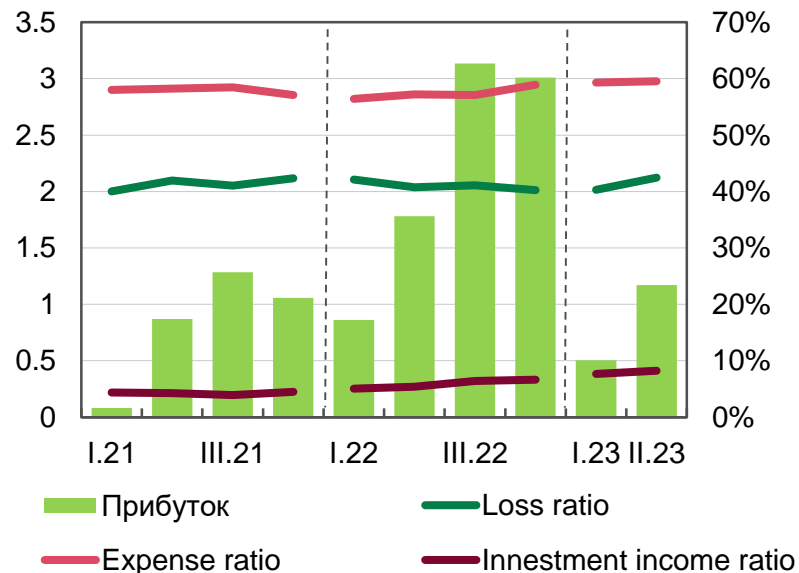
- Investment income ratio (IIR) характеризує інвестиційну діяльність страховика, наскільки вигідно від може інвестувати вільні кошти.

$$\text{Investment income ratio} = \frac{\text{Чистий інвестиційний результат}}{\text{Зароблені премії}}$$

Попри воєнний шок ринок залишається прибутковим

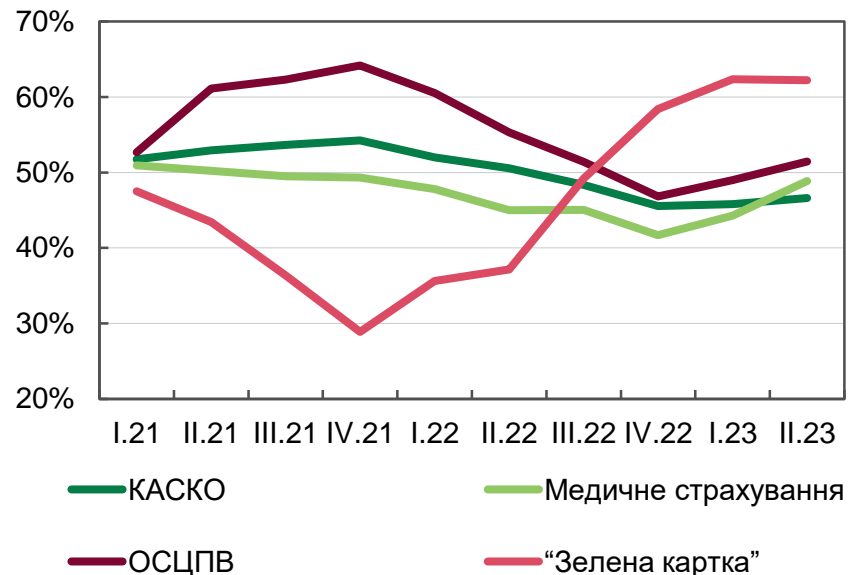
- Коефіцієнти збитковості основних видів, розраховані у брутто вимірі, падали з початку війни. Виключенням була «Зелена картка».
- Loss ratio та Expense ratio, розраховані у нетто вимірі, залишались на близьких до довоєнних рівнях. Зростання Investment income ratio та непрофільних доходів дозволяли страховикам залишатись прибутковими.

Фінансовий результат наростаючим підсумком і показники операційної діяльності ризикових страховиків*, млрд грн

* Показники операційної діяльності у річному нетто вимірі
Джерело: НБУ

Динаміка коефіцієнтів збитковості (loss ratio) основних видів страхування**

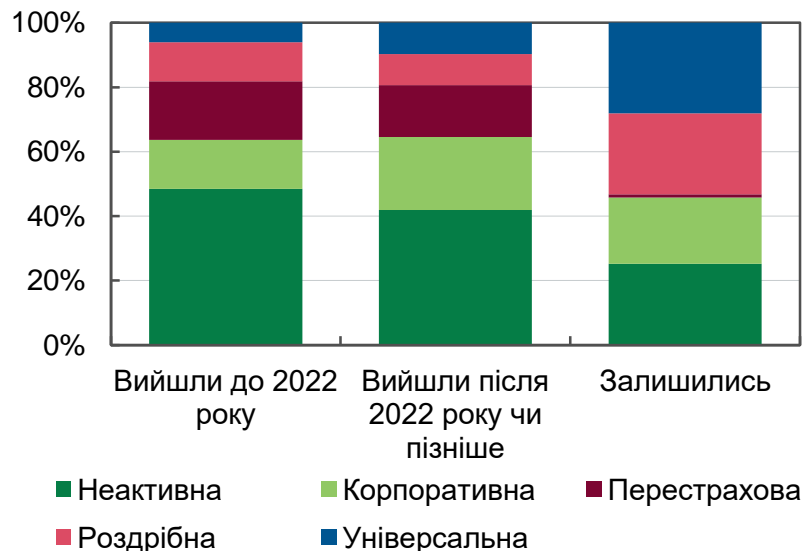

** Коефіцієнти збитковості у річному брутто вимірі
Джерело: НБУ

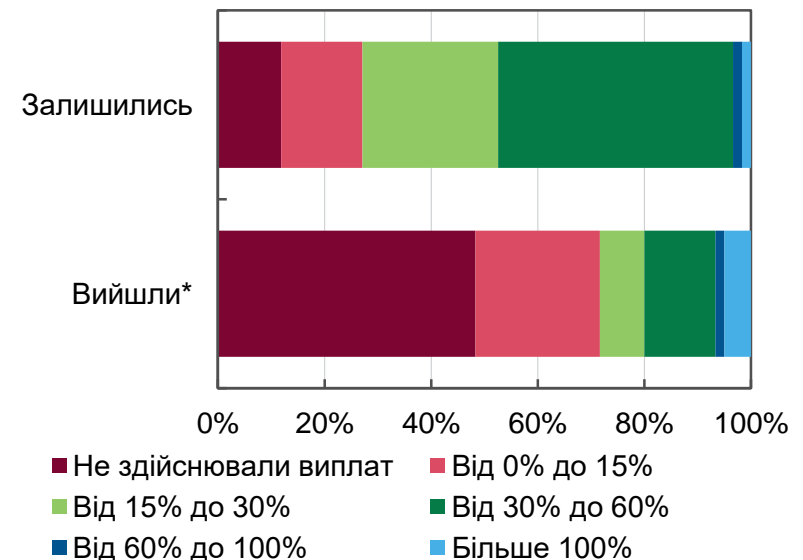
Ринок залишали здебільшого неактивні компанії

- 3 липня 2020 році кількість компаній у ризиковому сегменті скоротилась з 195 до 103.
- Як у довоєнний, так і у воєнний періоди більшість компаній, що залишали ринок, були неактивними або не працювали з громадянами.
- Також ці компанії характеризувались вкрай низьким рівнем виплат, або ж узагалі не здійснювали виплат.

Структура ринку за бізнес-моделями

Структура ринку ризикового страхування за рівнем виплат

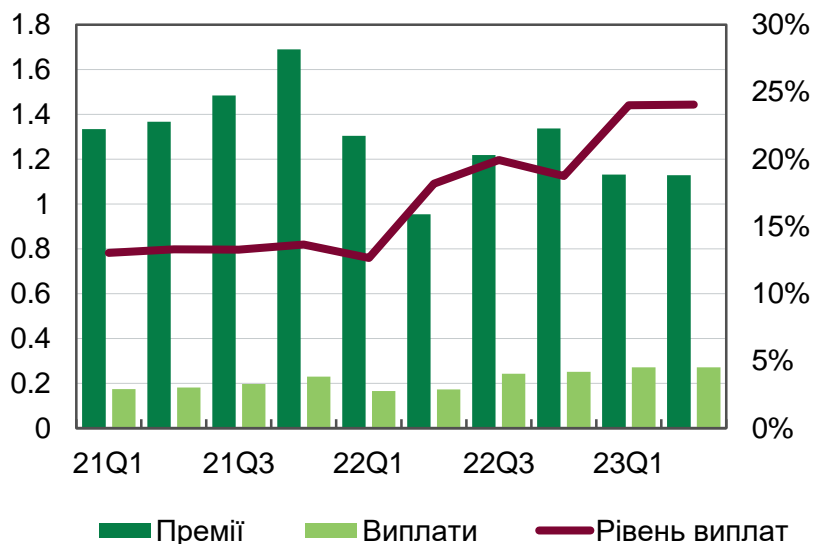
Примітка: на основі дослідження [“Ідентифікація бізнес-моделей страховиків в Україні: кластерний аналіз та машинне навчання”](#)

* Для компаній, що виходили з ринку використано дані за останній звітний рік перед виходом

Ринок страхування життя стагнує

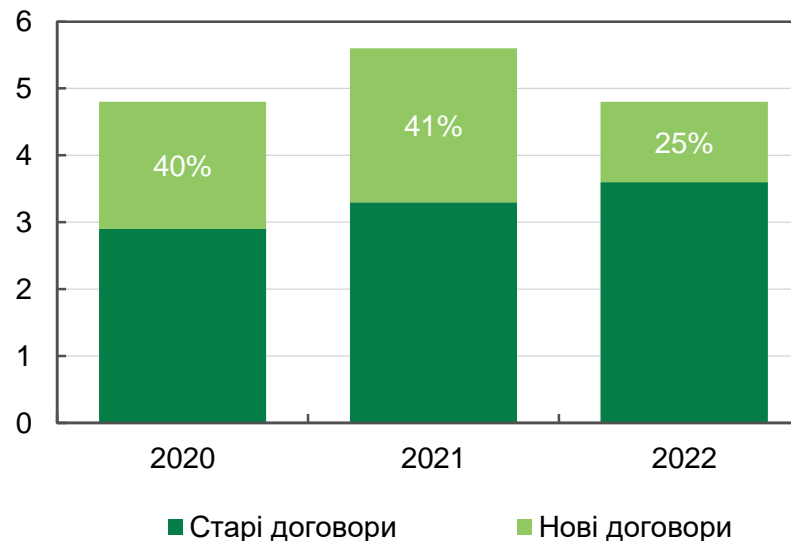
- Зростання премій сегменту страхування життя перервалось через повномасштабне вторгнення росії. Рівень виплат зростає з початку 2022 року, але поки не є критичним.
- Наразі дедалі меншу частку премій генерують нові договори – відбувається «старіння» страхового портфеля.
- 7 компаній, які було виключено з реєстру разом збирали менше 4% премій сегменту за 2020 рік.

Валові премії та виплати страхування життя

Джерело: НБУ

Структура премій зі страхування життя за видами договорів

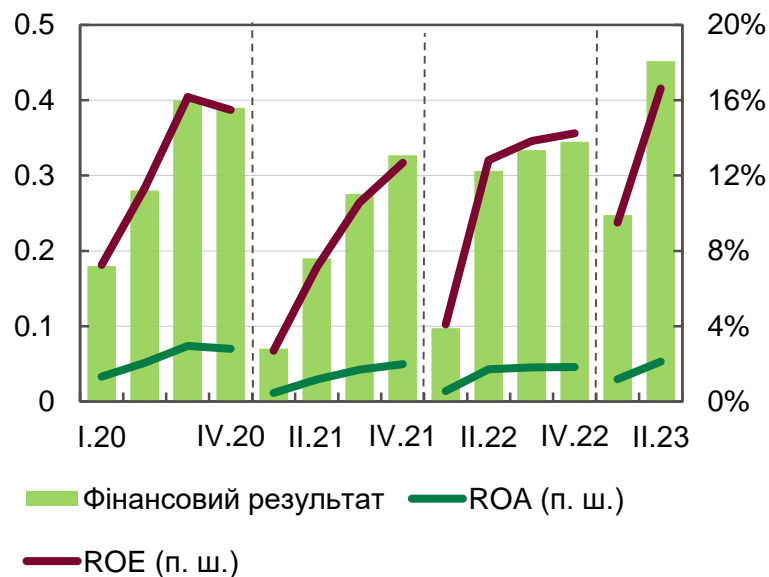

Джерело: НБУ

Страховики життя компенсують операційні збитки інвестиційними прибутками

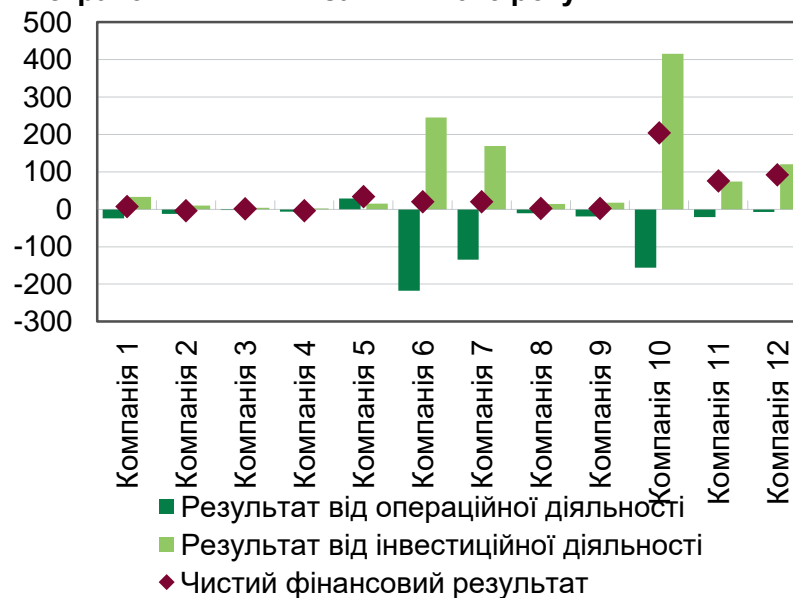
- Попри збільшення рівня виплат страховиків життя, наразі сегмент отримує рекордний прибуток. Майже половина прибутку сектору припадає на одного лідера ринку.
- Ці прибутки були значною мірою отримані у результаті інвестицій страховиків, у яких переважну частку займають ОВДП.

Фінансовий результат наростаючим підсумком і прибутковість страховиків життя, млрд грн

Джерело: НБУ

Декомпозиція чистого фінансового результату страховиків життя за I пів. 2023 року

Джерело: НБУ